

Eduard Steinberg / From Moscow to Paris

24. 2. – 28. 5. 2017

Galerie hlavního města Prahy

Dům U Kamenného zvonu

Staroměstské nám. 13, Praha 1

Otevřeno út–ne, 10:00–20:00

Kurátor výstavy: Hans-Peter Riese

Eduard (Edik) Steinberg (1937–2012) patří k předním zástupcům ruských nonkonformistů, v jejichž životě sehrála zásadní roli Praha. Již v 60. letech minulého století, především v období pražského jara, podnikali čeští historici umění – z Prahy to byli Miroslav Lamač, Jiří Padrta či Jindřich Chalupecký – cesty do Moskvy a navazovali tam kontakty s izolovanými umělci. Všichni tři se zároveň stýkali s kolegy na Západě, kteří v polovině 60. let začali Prahu navštěvovat, a díky tomu se vedle českých umělců, na západ od nás téměř neznámých, seznámili i s díly některých Rusů. Ke zmíněným kolegům kunsthistorikům patřil i kurátor této výstavy Hans-Peter Riese. Čeští kritikové začali o svých návštěvách Moskvy publikovat v západních uměleckých časopisech, a tak se Riese – oklikou přes Prahu – se jmény ruských nonkonformistů seznamoval.

Jindřich Chalupecký si s Eduardem Steinbergem vybudoval počátkem 70. let mimořádný vztah a začali si dopisovat. Chalupecký také jako první kurátor vystavil jeho dílo mimo území Sovětského svazu.

Steinberg byl prakticky od narození předurčen k životu na okraji. Jeho otec, umělec, básník a překladatel Arkadij Steinberg, byl ve Stalinově éře odsouzen a deportován do pracovního tábora; po propuštění směl žít pouze v malém městě Tarusa na řece Oka. Syn neměl šanci na jakékoli vyšší vzdělání, proto ho otec vyučoval malbě sám a zprostředkoval mu široký přehled o výtvarném umění i literatuře.

Edik Steinberg se posléze vrátil do Moskvy, byl přijat do Svazu výtvarných umělců SSSR a mohl se tak občas účastnit oficiálních výstav. Jeho malířský styl se však stále ubíral směrem, který sovětská funkcionářská netolerovali. Navíc byl členem neoficiálního hnutí nonkonformistů. Kvůli přátelství s Iljou Kabakovem, Vladimírem Nemuchinem, Erikem Bulatovem a Oskarem Rabinem byl ze strany oficiálního dění v Moskvě ignorován, nemohl vystavovat a byl zahrán do izolace.

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

Jeho dílo se však i v této době vyvíjelo. Na jedné straně čerpal z hluboké religiozity, na straně druhé se vypořádával s ranou ruskou avantgardou kolem Maleviče a jeho okruhu. Steinberg je však ovlivněn také ruskou kulturou a jejími kořeny ve venkovském životě. V 70. a 80. letech pravidelně trávil letní měsíce v typické ruské vesnici Pogorelka, kde žil s lidmi, kteří pro něj znamenali skutečné, nefalšované Rusko. Svým přátelům z Pogorelky věnoval významný cyklus obrazů, jenž lze v úplnosti zhlédnout na pražské výstavě.

Od počátku 90. let trávil Steinberg zimní měsíce v Paříži, kde mu jeho galerista Claude Bernard poskytoval potřebné zázemí; ročně mu uspořádal jednu dvě výstavy a stal se pro něj nejdůležitějším obchodníkem s uměním. Na léto Steinberg odjížděl do Tarusy, kde vyrostl a kde vlastnil venkovský dům.

90. léta také přinesla rostoucí ohlas Steinbergova díla na Západě. Výstav je stále více, především ve Francii a v Německu. Umělec našel nezaměnitelný styl a hlavně v Paříži byl neobvykle produktivní. Zařadil se tak vedle Kabakova a Bulatova k hlavním představitelům raného sovětského nonkonformismu.

O Steinbergově tvorbě poté vyšlo mnoho monografií a katalogů v ruštině, francouzštině a němčině. Přes vážné zdravotní potíže, kvůli nimž byl v Paříži opakovaně hospitalizován, pracoval neúnavně dál. Roku 2012 však v Paříži onemocněl podlehl. Pohřben je v Taruse.

Výstava v Domě U Kamenného zvonu je Steinbergovým symbolickým návratem do Prahy. Do města, jehož prostřednictvím navázal první kontakty se Západem. Zahrnuje četné práce pocházející z ruské soukromé sbírky, jež je uložena v Praze. Dosud nebyly veřejně prezentovány, a proto naše povědomí o díle Eduarda Steinberga zásadně prohlubují a obohacují.

Hans-Peter Riese

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

Není úplně náhodou, že ruské umění začíná v šedesátých letech silně expandovat na západ. V roce 1962 totiž ve Velké Británii vychází zásadní monografie Camilly Grayové *Velký experiment: Ruské umění 1863–1922*, kterou v našem prostředí v roce 1965 obsáhle recenzoval v 8. čísle časopisu *Výtvarné umění* Bohumír Mráz. Stejně jako ve Spojených státech a v západním umění vůbec, které sovětskou avantgardu skutečně poprvé poznává, i u nás se začínají do popředí dostávat nekonstruktivistické tendence reprezentované sochařskou tvorbou Stanislava Kolíbala, Karla Malicha nebo Radoslava Kratiny.

Faktickou spojnicí mezi ruskými umělci a naším domácím prostředím byl ale od počátku především kritik a historik umění Jindřich Chaloupecký (1910–1990), který v šedesátých letech působil jako kurátor Galerie Václava Špály, v níž uvedl mnoho současných zahraničních nekonstruktivistických umělců (Otto Herbert Hajek, výstavy Klubu konkrétníků nebo právě Stanislava Kolíbala s Karlem Malichem) – a to včetně Steinberga samotného. Po celá šedesátá a sedmdesátá léta spolu udržovali čilý kontakt nejen prostřednictvím korespondence, ale také prostřednictvím několika návštěv, které uskutečnil společně s Jiřím Šetlíkem při svých cestách do Ruska. Československá kritika tak byla prakticky vůbec první, která si začala všímat dění především na současné moskevské umělecké scéně šedesátých let.

Eduard Steinberg (1937–2012) ve svém díle pracuje s odkazem ruského suprematismu Kazimira Maleviče, jehož dílo a práce s ním ovšem nejsou v našem prostředí ničím neobvyklým. Malevičův hrob se často objevuje v konceptuálních strategiích vztahování se k jeho odkazu v tvorbě Rudolfa Sikory a vliv jeho myšlení se také objevuje v tvorbě generačně spjatého autora Viktora Pivovarova žijícího od roku 1982 v Praze. Steinbergova poloha je však oproti tradici tuzemského modernismu výrazně lyrická a jeho suprematistické reflexe se vztahují k utopickým idejím metafyzického prostoru a později také k hluboké religiozitě sovětského venkova. K ruskému neoavantgardnímu umění se tak Steinbergovou výstavou Galerie hlavního města Prahy vrací po více než dvaceti letech, kdy naposled na výstavě Mileny Slavické *Létat – odejít – zmizet* představila moskevské konceptualisty včetně okruhu autorů Steinbergovi generačně blízkých (Ilja Kabakov, Erik Bulatov).

Jakub Král

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

Eduard Steinberg / From Moscow to Paris

Výstavu pořádá Galerie hlavního města Prahy ve spolupráci s Museem Wiesbaden a donací Galina Manevič 2013

Kurátor výstavy: Hans-Peter Riese

Koordinátor výstavy: Jakub Král

Architektonické řešení: Tomáš Svoboda

Grafické řešení: Zdeněk Ziegler

Česko-anglický překlad a redakce textů: Vladimíra Šefranka Žáková

Německo-český překlad a redakce textů: Lenka Vosičková

Instalace a produkce, vedoucí: Diana Brabcová

PR a Marketing, vedoucí: Michaela Vrchotová

Vzdělávací programy, vedoucí: Lucie Haškovcová

Poděkování:

Museum Wiesbaden, Schenkung Galina Manewitsch 2013

Art Audience s.r.o.

soukromí zapůjčitelé

Mediální partneři:

Art & Antiques

ArtMap

Český rozhlas

expats.cz

Protišedi.cz

PragueEventsCalendar

Radio 1

Xantypa

Místo konání: Dům U Kamenného zvonu, Staroměstské nám. 13, Praha 1

Termín konání: 24. 2. – 28. 5. 2017

Otvírací doba: út–ne 10:00–20:00

Vstupné: 120 Kč plné (dospělí) / 60 Kč snížené (studenti) / 30 Kč (senioři)

Kontakt pro novináře: Michaela Vrchotová, +420 725 818 721, vrchotova@ghmp.cz

Další informace: www.ghmp.cz

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

DOPROVODNÝ PROGRAM K VÝSTAVĚ:

Komentované prohlídky:

- pá 24. 2. 2017 v 17:30 Kurátorská prohlídka s Hans-Peterem Riesem (tlumočeno do češtiny)
čt 23. 3. 2017 v 18:00 Milena Slavická, historička umění
st 19. 4. 2017 v 18:00 Tomáš Glanc, docent slavistiky na Univerzitě v Curychu
čt 27. 4. 2017 v 18:00 Maria Černá Pivovarova, historička umění, a Viktor Pivovarov, umělec a blízký přítel Eduarda Steinberga
st 17. 5. 2017 v 18:00 Jakub Král, interní kurátor výstavy

Sobotní výtvarné workshopy

- so 18. 3. 2017 13:00–18:00 **Hry s geometrií**, Dům U Kamenného zvonu
so 13. 5. 2017 13:00–18:00 **Abstrakce a spiritualita**, Dům U Kamenného zvonu
so 27. 5. 2017 13:00–18:00 **Tvarosloví obrazu**, Dům U Kamenného zvonu

V rámci edukačních aktivit budeme testovat a zkoumat potenciál geometrie i možnosti abstrakce. Toto zaměření se stane podstatou výtvarných aktivit – skládání geometrických tvarů, práce s detaily, experimenty s měřítkem, proměny barevnosti apod. S použitím totožných výrazových prostředků budeme vytvářet série různých obrazů a zkoumat tak možnou variabilitu kompozic. Při tvorbě bude uplatněn explorativní princip náhody i promyšlený záměr. Výtvarný jazyk pravoslavných ikon se pro nás stane výchozím bodem pro utváření abstrahujících obrazů. Základem tohoto procesu bude výběr jednotlivých elementů a jejich redukce na základní čistou formu linie a plochy.

Sobotní workshopy jsou určeny dětem, rodinám s dětmi a dalším zájemcům všech věkových kategorií včetně seniorů a znevýhodněných. Příchod a odchod je individuální, tzn. kdykoliv ve vymezeném čase.

Výtvarný ateliér pro dospělé a seniory

- ne 12. 3. 2017, 15:00–18:00 **Věda versus hra s geometrií**, Edukační centrum v Colloredo-Mansfeldském paláci
ne 19. 3. 2017, 15:00–18:00 **Tvary a tělesa nepředmětného světa**, Edukační centrum v Colloredo-Mansfeldském paláci

V rámci malířských dílen budeme reagovat na tradici ruského suprematismu a na představitele nonkonformismu Eduarda Steinberga. Proces malby bude vnímán z hlediska hry, experimentu i vědy. Účastníci malířských workshopů se budou dotýkat kořenů modifikace abstraktního umění. Do nepředmětného světa barevných koloritů budou převádět své myšlenky, pocity a vize.

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

Interaktivní prohlídky výstavy pro všechny typy škol i další věkové a zájmové skupiny s možností následné výtvarné reakce ve formě vlastní tvorby. Akce přizpůsobujeme časově, tematicky i úrovní náročnosti konkrétním požadavkům každé školy.

Rezervace nutná

Cena: děti do 10 let, studenti uměleckých škol, pedagogové 5 Kč; nad 10 let 20 Kč

Kontakt: Lucie Haškovcová, lucie.haskovcova@ghmp.cz, 606 612 987, 608 216 418

Kromě výše zmíněných akcí budou probíhat i další edukační aktivity zaměřené na ostatní cílové skupiny, jako jsou například znevýhodnění návštěvníci nebo rodiče s dětmi na rodičovské dovolené.

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.